Hallituksen esitys laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 48/2021 vp)

Talousvaliokunta

4.5.2021

Erityisasiantuntija Inkeri Lilleberg

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Uusiutuvan energian direktiivi (RED II)

- **Jäsenvaltiot varmistavat yhteisesti, että EU:n uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta on vähintään 32 % v. 2030**
- **Ei sitovia kansallisia tavoitteita**
  - Jäsenvaltiot ovat asettaneet uusiutuvan energian tavoitteensa hallintomalliasetuksen mukaisessa kansallisessa ilmasto- ja energiasuunnitelmassa.
  - Suomi on ilmoittanut komissiolle 51 %:n tavoitteesta.

- **Liikenteen osalta direktiivissä säädetty sektorikohtaisesta velvoitteesta jäsenvaltioille**
  - asetettava polttoaineiden toimittajille velvoite varmistaa, että uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta liikennealalla on vähintään 14 prosenttia viimeistään vuonna 2030
    - lisäksi kehittyneitä biopolttoaineita ja biokaasua koskeva lisävelvoite
  - mahdollisuus myöntää vapautus osalle polttoaineiden jakelijoista ja energiankantajista tai erotella ne toisistaan



Direktiivi toimeenpantava 30.6.2021 mennessä.

Hallituksen esityksen tavoitteet ja valmistelu

- **RED II -direktiivin liikennettä koskevan sääntelyn kansallisen täytäntöönpanon edellyttämien säännösmuutosten toteuttaminen jakeluvelvoitelainsäädännössä**
  - kansallisen jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentaminen uusiin polttoaineisiin
    - biokaasu (myös hallitusohjelmassa kirjaus) ja
    - muuta kuin biologista alkuperää olevat uusiutuvat liikenteen polttoaineet
    - kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet ja liikennesähkö jätetään järjestelmän ulkopuolelle
  - RED II -direktiivin mukaiset tietyistä raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden, biokaasun ja bionesteiden osuusrajoitukset

- **Ei muutoksia jakeluvelvoitteen tai lisävelvoitteen tasoihin!**
  - ylittävät RED II -direktiivin velvoitteet

- **Esityksen tavoitteena on edistää vähähiilisyyden toteuttamista liikennealalla varmistaen, että**
  - uudet polttoaineet sisällytään järjestelmään mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla
  - jakeluvelvoitejärjestelmä on myös jatkossa mahdollisimman kustannustehokas ja hallinnollisesti kevyt tapa liikenteen päästöjen vähentämiseen

- **Hallituksen esityksen valmistelu ministeriössä virkatyönä**
  - teetetty selvitys AFRY Management Consulting Oy:llä nykyisen jakeluvelvoitejärjestelmän kehittämisestä

- **Lausuntokierros hallituksen esitysluonnoksesta 21.12.2020 – 5.2.2021**
  - sidosryhmätilaisuus 22.1.2021

- **Lainsäädännön arviointineuvosto antoi esitysluonnoksesta lausunnon 15.3.2021**
  - esitys viimeistelty arviointineuvoston suositusten perusteella

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset (1/4)

VELVOITTEET

- **Kansallisen jakeluvelvoitejärjestelmän soveltamisalaa laajennettaisiin uusiin polttoaineisiin**
  - biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin polttoaineisiin (*RFNBO –polttoaineet, sis. sähköpolttoaineet*)

➡ ***Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä***

- ***Lisävelvoitetta* muutettaisiin siten, että jakelijan olisi jatkossa mahdollista täyttää sitä myös**
  - lain liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetulla tai valmistetulla biokaasulla ja
  - RFNBO -polttoaineilla

- **Lisäksi säädettäisiin uudesta *vähimmäisosuusvelvoitteesta* lain liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetuille tai valmistetuille biopolttoaineille ja biokaasulle**
  - varmistetaan RED II:ssa kehittyneille biopolttoaineille ja biokaasulle säädetyn vähimmäisosuuden toteutuminen kansallisesti

Velvoitteiden täyttäminen

- Biopolttoaineet
- **Biokaasu**
  - ***1.1.2022 alkaen***
- **RFNBO-polttoaineet**
  - ***1.1.2023 alkaen***



- Lain liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetut tai valmistetut
  - biopolttoaineet
  - **biokaasu**
    1.1.2022 alkaen
- **RFNBO – polttoaineet**
  1.1.2023 alkaen

- **Lain liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetut tai valmistetut**
  - **Biopolttoaineet ja biokaasu**
    1.1.2022 alkaen

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset (2/4)

JAKELUVELVOITE JA LAIN SOVELTAMISALA

- **Jakeluvelvoitteesta säädettäisiin erikseen nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden osalta**
  - Jakelijan kuuluminen lain soveltamisalaan määräytyisi kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien liikenteen polttoaineiden määrän perusteella
    - Yli miljoonaa litraa nestemäisten polttoaineiden jakelijoilla ja
    - Yli 9 gigawattituntia kaasumaisten polttoaineiden jakelijoilla

- **Lisäksi säädettäisiin mahdollisuudesta vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvelvoitteen alaisuuteen vahvistusmenettelyn kautta**
  - Jakelijat, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien
    - nestemäisten polttoaineiden määrä on vähintään **100 000 litraa mutta enintään miljoona litraa** tai
    - kaasumaisten polttoaineiden määrä on vähintään **1 GWh mutta enintään 9 GWh**
  - Vahvistus on voimassa toistaiseksi
  - Jakelija voi hakea vahvistuksen peruuttamista, kuitenkin voimaan aikaisintaan hakemuksen jättämisajankohtaa seuraavana kalenterivuonna

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset (3/4)

DIREKTIIVIN MUKAISET RAAKA-AINERAJOITUKSET

- **Ravinto- ja rehukasveista tuotetuille biopolttoaineille, biokaasulle ja bionesteille säädettäisiin enimmäisosuus**
  - kyseisten polttoaineiden enimmäisosuus jakeluvelvoitteesta määräytyisi vuoden 2020 osuuden perusteella
- **Myös säännös korkean ILUC-riskin polttoaineiden enimmäisosuudesta**
  - enimmäisosuus sidottaisiin kyseisten polttoaineiden osuuksiin vuoden 2019 kulutuksesta
    - Tällä hetkellä ainoastaan palmuöljy on määritelty korkean ILUC-riskin raaka-aineeksi
    - Poikkeus, jos kyseinen biopolttoaine, biokaasu tai bioneste on sertifioitu polttoaineena, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia
- **Lisäksi säädettäisiin enimmäisosuusrajoitus koskien lain liitteen B osassa tarkoitetuista raaka-aineista (käytetty ruokaöljy ja eläinrasvaluokat 1 ja 2) tuotettuja tai valmistettuja biopolttoaineita ja biokaasua**
  - kyseisten polttoaineiden osuus voisi olla enintään 1,7 prosenttiyksikköä jakeluvelvoitteesta
    - TEM lähettänyt komissiolle hakemuksen kyseisille raaka-aineille asetetun rajoituksen nostosta 1,7 prosentista 3,4 prosenttiin

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset (4/4)

JAKELIJOIDEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT JOUSTOKEINOT

- **Jakeluvelvoitteen ja/tai lisävelvoitteen ylitys (energiamäärä) voidaan siirtää huomioitavaksi seuraavan vuoden velvoitteessa**
- **Jakelijoiden väliset sopimukset**
  - Jakelija voisi sopia jakeluvelvoitteensa, lisävelvoitteensa ja/tai vähimmäisosuusvelvoitteensa siirtämisestä osittain tai kokonaan toisen jakelijan täytettäväksi
  - Lisäksi jakelijalle lisättäisiin mahdollisuus sopia raaka-ainerajoitusosuuksien siirtämisestä osittain tai kokonaan toisen jakelijan hyödynnettäväksi

KESTÄVYYSLAKI

- **Lakiin lisättäisiin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit RFNBO-polttoaineille**
  - 70 prosenttia pienemmät kuin korvaavan fossiilisen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt

VOIMAANTULO

- **Ehdotetut lait tarkoitettu tulemaan voimaan 30.6.2021**
  - Siirtymäsäännöksillä tarkennettaisiin kuitenkin aikataulua uusien jakelijoiden sekä uusien polttoaineiden jakeluvelvoitejärjestelmään sisällyttämisen osalta
    - Biokaasu lisättäisiin jakeluvelvoitteiseen 1.1.2022 alkaen ja
    - RFNBO-polttoaineet 1.1.2023 alkaen

Hallituksen esityksen vaikutukset

- **Jakelijoiden käytettävissä oleva uusiutuvien polttoaineiden valikoima laajenisi lisäten kustannustehokkuutta ja vähentäen riippuvuutta yksittäisistä polttoaineista tai polttoainetoimittajista**
  - jakelijoiden mahdollista sopia keskenään toisen jakeluvelvoitetun toimijan jakeluvelvoitteen täyttämisestä korvausta vastaan (tikettikauppa)
- **Biokaasun arvon liikenteessä oletetaan nousevan jakeluvelvoitteen myötä merkittävästi erityisesti tikettikaupan johdosta**
  - biokaasun osuuden arvioidaan kuitenkin pysyvän pienenä tieliikenteen biopolttoaineiden kokonaiskäyttöön nähden
- **Sähköpolttoaineiden kaupallistuminen on todennäköistä vasta, kun niiden hintataso on kilpailukykyinen vastaavien biopolttoaineiden ja biokaasun kanssa**
  - mahdollinen kannustava vaikutus investoimaan tutkimukseen ja kehitykseen sekä kaupallisiin tuotantolaitoksiin
- **Laajennus ei välittömästi muuttaisi liikennepolttoaineiden suhteellista kilpailukykyä tai keskinäisiä hintasuhteita**
- **Jakeluvelvoitteen laajentaminen uusiin polttoaineisiin ei todennäköisesti vaikuta merkittävästi liikenteen hiilidioksidipäästöihin, sillä velvoitteiden tasoja ei muuteta**

